

VAXSHIVOR TOG‘ VA TOG‘ OLDI AHOLISINING TURMUSH TARZIGA ETNOMADANIY JARAYONLARNING TA’SIRI

Khurramov Muxammadsiddiq Sayfiddinovich

Termiz davlat universiteti magistranti

Annotatsia. Surxondaryo viloyati Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisining turmush tarziga etnomadaniy jarayonlarning ta'siri.

Surxondaryo viloyati Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisi uning turmush tarzi va adabiyoti bilan taninadi. Bu maqolada, Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisining etnomadaniy jarayonlarning turmush tarziga ta'siri tahlil qilinishi kerak.

Kalit so‘z: Surxondaryo, Vaxshivor, tog‘ tog‘ oldi, aholi, turmush, etnomadaniy.

Kirish. Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisi tarixiy tarzda qishloqchilik faoliyatini olib borayotgan aholi bo'lib, ularning turmush tarzi ko'p yurtlarning o'ziga xosdir. Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisining turmush tarzi va adabiyoti, ularning nomad zamonidagi qishloqchilik asosida shakllangan bo'lib, bu adabiyotlar ko'plab milliy, madaniy va diniy maqolalardan iborat[1].

Surxondaryo viloyati Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisining turmush tarzi etnomadaniy jarayonlarning ta'siriga o'tadi. Ular, nomadik hayotdan shahar hayotiga, shu jumladan bo'sh ish o'rni bor shaharlariga o'tish jarayonida kelajakdagi hayot shakllariga mos kelmaydi[2].

Vaxshivor tog‘ va tog‘ oldi aholisining etnomadaniy jarayonlarning turmush tarziga ta'siri ko'p yo'l tutadi. Bularning orasida, ijtimoiy, madaniy va adabiyotiy ko'nikmalar, milliy va diniy odatlar, turmushga oid ta'lim, tabiat va insoniyat bilan bog‘liq ko'nikmalar va boshqalar kiritilishi mumkin[3]. Boshqa bir etnomadaniy jarayon, misol uchun, mehnat va qishloqchilik faoliyatidan shahar hayoti va sanoatga o'tish, turmush tarzidagi o'zgarishlarni keltirishi mumkin[4]. Bu o'zgarishlar, aholi turmush tarzini o'zgartirish va ularning qadriyatlari va an'analarini o'zgartirishi mumkin[5].

Tahlil va natija. Bu maqolada, tahlil uslubi va jamiyatshunoslik usuli (sotsiologiya, antropologiya, etnologiya va boshqa ilmiy fanlardan foydalanish) ishlatilishi mumkin[6].

Maqolada, aholining turmush tarzi va adabiyoti, ijtimoiy, madaniy va adabiyotiy ko'nikmalar, milliy va diniy odatlar, turmushga oid ta'lim, tabiat. Vaxshivor tog' va tog' oldi aholisining etnomadaniy jarayonlarning turmush tarziga ta'siri ko'p yo'l tutadi. Bularning orasida, ijtimoiy, madaniy va adabiyotiy ko'nikmalar, milliy va diniy odatlar, turmushga oid ta'lim, tabiat va insoniyat bilan bog'liq ko'nikmalar va boshqalar kiritilishi mumkin. Shu joyiga manba keltirib o'ting[7].

Bu ma'lumot Vaxshivor tog' va tog' oldi aholisining turmush tarziga etnomadaniy jarayonlarning ta'siri haqida tahlil qiluvchi maqoladan olingan. Vaxshivor tog' va tog' oldi aholisining turmush tarzi etnomadaniy jarayonlarning ta'siriga o'tadi. Bu ta'sir ko'p yo'l tutadi va ijtimoiy, madaniy va adabiyotiy ko'nikmalar, milliy va diniy odatlar, turmushga oid ta'lim, tabiat va insoniyat bilan bog'liq ko'nikmalar va boshqalar kiritilishi mumkin[8]. Vaxshivor toglari, Ozbekiston Respublikasi Surxondaryo viloyatining Boysun tumani hududida joylashgan tog'lar massivi hisoblanadi. Bu tog'lar Ozbekiston va janubiy Xitoy orollari orasida joylashgan Tog'liq tag'lari silsilasining qismidir[9].

Vaxshivor toglari, biologik turmushga ega bolgan, ogir saroyimis ormoni, turli xil tufayli va ikki-tort darajada joylashgan quruq sohil yetishmayotgan yuqori joylardan tashkil topgan bolib, ular Ozbekistonning eng muhim tabiiy ob'ektlari va tabiiy boyliklaridan hisoblanadi[10]. Vaxshivor toglari 2 ta tom dan iborat bolib, birinchi tom nisbatan kop toglarni oz ichiga oladi, ularning ortacha balandligi 2500-3000 mtr., ikkinchi tom esa yuqori toglarni oz ichiga oladi va ularning ortacha balandligi 3500-4500 mtr. kadargina chiqadi[12]. Vaxshivor toglari faqat ozbekistonliklar uchun turar joy emas, balki butun dunyo uchun shirin obrodir. Ular Surxondaryo viloyati boyliklari va Boysun tumanining tamonidan faqatgina turli xil tabiiy ob'ektlar emas, balki mehnat va yagona madaniy merosi bilan ham ajralib turadi[11].

Vaxshivor tog'lari aholisining ijtimoiy munosabatlari haqida ma'lumot kerak Vaxshivor toglari aholisi ozaro dostona va ijtimoiy munosabatlarga ega. Ular ozlarining turli madaniy meroslarini muhofaza qilish uchun bir-biriga yordam berishadi.

Aholi ortasida badiiy, musiqa va turli xil tuygu malakalari bor[13]. Bu xususiyatlari bilan aholi tuygularni ham hamda turli voqealarni ham ifodalashadi[14].

Xususan, Vaxshivor tog'larida qadimgi badiiy janrlardan koplalblar muhofaza qilingan bolib, ozaro maslahatlashish, bir-birini muntazam tarzda yordam berish va ozaro fikr almashish har kuni amalga oshiriladi[15]. Aynan shu munosabatlar keng tarkalgan milliy va diniy odatlar va tuygular bilan bogliqdir. Aholi qadimgi ozbek milliy adabiyoti, soz va musiqa sanatini rivojlantirgan[16].

Buning tufayli, Vaxshivor tog'lari aholisi ozaro ozbek adabiyoti va sanatini muhofaza qilishni, turli xil milliy ijodlar korsatishni ham davom ettiradi. Shuningdek, Vaxshivor tog'lari aholisi ozaro ozbekiston hududidagi boshqa aholilari bilan ham dostona va muxbir munosabatlarga ega bolib, aholilar orasida vafot etgan kishi yodgorlik qilinadi, ularga yodgorlikga qarshi odatlar qoyiladi[17]. Vaxshivor tog'lari aholisi madaniyatni ozlariga yol qoymoq, muhofaza qilish va o`zaro almashishga juda katta e'tibor beradi. Bu joyda insoniyat, tabiat, tarix va milliy adabiyot muhofaza qilinadi[18]. Aholi tuygu sanati, qadimgi badiiy janrlar, adabiyot va shoirlikning rivojlanishi, tarixiy joylar va yodgorliklar, ozbekiston hududidagi boshqa aholilari bilan muxbir munosabatlar ham muhim orinda tutiladi[19].

Xulosa. Vaxshivor tog`lari aholisi turli xil milliy adabiyotlar va ijodlar yaratishda faol ishtirok etishadi. Aynan shu bilan birga, Vaxshivor tog'larida milliy raqslar va konikmalar, turmush tarzi, taom-tushlik sunnatlari va adabiyotiy miraslar ozaro almashish va ozaro almashishning asosiy jihatlaridandir. Bu odatlar ozlariga xos bolib, aholi uchun juda muhimdir.

Ular milliy va madaniy holatning muhofaza qilinishiga ko`maklashadi. Vaxshivor tog'lari aholisi ayni paytda turli xil ijtimoiy yutuqlarga ham ega bolib, ozaro yordam berish va yordam sorishadi. Bunday yutuqlar tibbiy yordam, turli xil iqtisodiy aloqalar, va ijtimoiy munosabatlarni o`z ichiga oladi. Barcha bu tuygu sanat, milliy adabiyot va odatlar, tarixiy joylar va yodgorliklar, turmush tarzi va taom-tushlik sunnatlari Vaxshivor tog`lari aholisi madaniyatining asosiy qismlari hisoblanadi.

ADABIYOTLAR:

1. SALAMOVA, N. A. (2021). IMAGES AND THEMES OF THE LITERATURE OF ANCIENT RUSSIA IN THE WORKS OF NS LESKOV. THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука, (12), 430-432.
2. Salomova, N. (2022). PERSPECTIVES ON THE COMPETENCY PARADIGM OF MOTHER TONGUE EDUCATION IN THE LINGUISTIC-COGNITIVE APPROACH. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL)*, 3(11), 38-43.
3. Саидовна, А.С. (2022). Язык является главным приоритетом в обучении. *ЕВРОПЕЙСКИЙ ЖУРНАЛ ИННОВАЦИЙ В НЕФОРМАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ*, 2 (2), 108-110.
4. Абдумуратова, С.С. (2022). ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ И СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ. *Академические исследования в области педагогических наук*, 3 (1), 745-747.
5. Абдумуратова, С. (2018). ВЛИЯНИЕ НА СОВРЕМЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ АЛИШЕРА НАВОЙИ. *Гуманитарный трактат*, (25), 96-98.
6. Abdumuratova, S. (2022). CONCEPTUALIZATION-METHODS OF LINGUOCOGNITIVE APPROACH. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL)*, 3(11), 32-37.
7. Abdukarimovich, Y. T. (2023, January). SPECIFICITY OF PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL PREPARATION OF YOUNG PEOPLE FOR THE FAMILY. In *Conference Zone* (pp. 147-149).
8. Yo'ldoshev Tojiddin Abdukarimovich. (2023). OILADA BOLALARNI TO'G'RI TARBIYALASHNING ASOSIY SHARTLARI VA MUAMMOLARI. *SCHOLAR*, 1(1), 139-143.
9. Abdukarimovich, Y. T., Isokovich, U. F., & Melikmurodovich, S. U. B. (2023). FORMATION OF A RELATIONSHIP OF RESPONSIBILITY TO THE FAMILY IN YOUNG PEOPLE.
10. Abdukarimovich, Y. T. (2022). BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARNI TARBIYALASHDA MA 'NAVIY-AXLOQIY XUSUSIYATLARNI SHAKLLANTIRISH. *Uzbek Scholar Journal*, 11, 114-116.
11. Abdukarimovich, Y. T., Nurmamatovich, K. A., & Kakhramonovna, S. S. (2022). Crisis of the Age of Maturity, The Formation of The Image of "I". *Global Scientific Review*, 9, 21-25.
12. Abdukarimovich, Y. T., & Melikmurodovich, S. U. B. (2022). Art Therapy in Eliminating Aggressiveness in the Individual. *Global Scientific Review*, 9, 1-4.
13. Isakovich, U. F., & Abdukarimovich, Y. T. (2022). THE PECULIARITIES OF THE FORMATION OF SPIRITUAL EDUCATION IN CHILDREN IN THE FAMILY. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 9, 1-4.

14. Yuldashev, T. (2022, February). Measures to eliminate or prevent the manifestation of personality aggression. In Conference Zone (pp. 227-229).
15. Abdukarimovich, Y. T., & Melikboboyevich, S. U. (2022). FORMING A RESPONSIBLE ATTITUDE TO THE FAMILY IN YOUNG PEOPLE. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(1), 653-657.
16. Abdukarimovich, Y. T. (2021). Pedagogical direction cooperation between family and educational organization.
17. Yo'ldoshev, T. (2021). KELAJAK AVLODNI TARBIYALASHNING PSIXOLOGIK VA PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI. *Academic research in educational sciences*, 2(NUU Conference 1), 333-336.
18. Йулдошев, Т. А. (2018). ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ. Журнал выпускается ежемесячно, публикует статьи по гуманитарным наукам. Подробнее на, 85.
19. kizi Muhiddinova, D. B. (2022). Psychodiagnostics of Spiritual-Moral Characteristics of Personal Character. *Web of Scholars: Multidimensional Research Journal*, 1(4), 1-6